

[Time: Three Hours]**[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All Questions are compulsory.
2. Figures on right indicate full marks.

- Q.1** Attempt any two questions:
- a) Examine the financial relations between the centre and states. **10**
 - b) What are the causes of state autonomy movements in India? **10**
 - c) Critically evaluate Article 356 of Indian Constitution. **10**
- Q.2** Attempt any two questions:
- a) Discuss the outstanding features of Indian Party System. **10**
 - b) Write on "Shivsena." **10**
 - c) Examine the performance of Congress Party in Lok Sabha elections held since 1989. **10**
- Q.3** Attempt any two questions:
- a) Define Caste System Give the characteristics of Caste System. **10**
 - b) What are the causes of rising communalism in India? **10**
 - c) Describe the increasing Political participation of women in India. **10**
- Q.4** Attempt any two questions:
- a) Elaborate on the legal measures to overcome the menace of Criminalization of politics **10**
 - b) What are the factors responsible for the increasing Naxalism? **10**
 - c) Discuss the causes of rising Global terrorism. **10**
- Q.5** Attempt any two questions:
- a) Discuss the impact of changing nature of party system on the center state relations. **10**
 - b) Examine the features of regional political parties. **10**
 - c) What are the suggestions to overcome communalism in India? **10**
-

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. केंद्र व राज्यामधील वित्तीय संबंधाचे परीक्षण करा. १०
- ब. भारतातील राज्यांच्या स्वायत्ततेच्या चळवळींची कारणे कोणती आहेत? १०
- क. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ३५६ टीकात्मक मूल्यमापन करा. १०

प्र.२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. भारतीय पक्षपद्धतीची महत्वपूर्ण वैशिष्ट्ये कोणती आहेत? १०
- ब. शिवसेना या प्रादेशिक पक्षाबद्दल लिहा. १०
- क. १९८९ पासूनच्या लोकसभा निवडणुकांमधील काँग्रेस पक्षाच्या कामगिरीचे परीक्षण करा. १०

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. जातीयव्यवस्थेची व्याख्या सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- ब. भारतातील वाढत्या जातीयवादाची करणे कोणती आहेत? १०
- क. भारतातील महिलांचा राजकारणातील सहभाग कशारीतीने वाढत गेला हे स्पष्ट करा. १०

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. राजकारणाच्या गुन्हेगारीकरणाच्या निराकरणासाठी केलेल्या वैधानिक उपायांची चर्चा करा. १०
- ब. वाढत्या नक्षलवादासाठी कोणते घटक जबाबदार आहेत? १०
- क. जागतिक स्तरावरील वाढत्या दहशतवादाच्या कारणांची चर्चा करा. १०

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ. बदलत्या पक्षपद्धतीच्या केंद्र व राज्य संबंधावरील परिणामांची चर्चा करा. १०
- ब. प्रादेशिक पक्षांच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा. १०
- क. भारतातील जातीयवादाच्या समस्येच्या निराकरणासाठी उपाय सुचवा. १०